

Řešení inhalačních alergií

AIT (specifická alergenová imunoterapie), nepřesně také hyposenzibilizace, desenzibilizace nebo alergenová vakcinace, představuje v interní medicíně ojedinělý tzv. kauzální postup. Tj. léčebný postup nikoli pouze tlumící projevy choroby, ale také modifikující její průběh a řešící příčiny choroby. Jde o léčbu zacílenou na normalizaci porušené imunitní odpovědi na kontakt s příčinným alergenem. Využívá dlouhodobé podávání malých dávek příčinného alergenu v přesně stanovených množstvích a intervalech. Aplikuje se injekčně subkutánně do paže nebo v kapkové formě pod jazyk nebo pro některé alergeny jako nový trend v tabletě rozpouštěné pod jazykem. V rámci EBM (evidence-based medicine, medicíny postavené na důkazech) je dobře prokázán efekt AIT obou aplikačních forem na alergickou rýmu způsobenou roztoči, dominantními pyly, alergeny zvířat i některými plísněmi, ale i na roztoči indukované průduškové astma. Zásadním přínosem je dlouhodobost účinku této terapie (efekt přetrvává roky až doživotně i po ukončení vlastní terapie) a možnost zastavení tzv. alergického pochodu (alergie se jinak běžně v čase zhoršuje, rozšiřuje se spektrum alergenů a k alergické rýmě se přidává vznik či zhoršení průduškového astmatu). Indikace je vyhrazena specialistovi v oboru alergologie a v podmínkách ČR jde obvykle o léčbu velmi dobře hrazenou z prostředků veřejného zdravotního pojištění, tedy jen s omezeným doplatkem pro pacienta.

Možnosti – výběr aplikační formy AIT

- základním kritériem pro výběr aplikační formy AIT by měla schopnost pacienta správně, pravidelně a včas vybraný typ léčby aplikovat. Právě tato tzv. adherence a compliance k léčbě je základní podmínkou efektu terapie.

SCIT (INJEKČNÍ) terapie

- výrobce francouzsko(-americký) *Stallergenes-Greer: Phostal* (pozn.: dlouhodobě nedostupný)

- výrobce dánský Alk-Abelló: *Alutard*

- výrobce německý *AlergoPharma: Pollinex*

Výhody:

- Tradiční forma aplikovaná historicky od roku 1911.
- Nutnost aplikace pod lékařskou kontrolou **zajišťuje dohled nad pravidelností podávání** a dává možnost *ad hoc* úpravy dávky AIT vakcíny podle aktuálních podmínek.
- Nutnost aplikace pod lékařskou kontrolou **poskytuje více možností pro průběžné monitorování klinického stavu pacienta i pro sledování efektu AIT**.
- Dle některých autorů **déle přetrvávající účinek do dalších let** po ukončení léčby.
- Nižší cena celková (náklady zdravotního systému)

Nevýhody:

- **Riziko výskytu těžších nežádoucích účinků** (kožní výsevy, rýma, astmatický záchvat, event. až šoková reakce s ohrožením na životě) – je třeba podepsat písemný informovaný souhlas pacientem, resp. jeho zákonnými zástupci (rodiče).

x Na druhou stranu je třeba říci, že moderní standardizované typy vakcín v současných konzervativních (postupných) schématech podávání mají výskyt hlášených závažných nežádoucích účinků minimální - sám jsem se s takovou závažnou reakcí ve své praxi zatím nesešel.

- U části pacientů výskyt **nepříjemných lokálních nežádoucích účinků** v místě vpichu (otok, bolest).

x Na druhou stranu jen u minima pacientů jde o stav opakovaný, resp. ve stupni vedoucím k předčasnému ukončení terapie.

- **Pro některé pacienty psychicky omezující „jehlová“ aplikace.**

x Na druhou stranu jde o injekci pouze podkožní, tedy nikoli krvavou nebo bolestivou (jako například u injekcí hlubších nitrosvalových, které znáte z očkování chřipka či COVID-19).

- **Je zde (na první pohled) větší časová zátěž pro pacienta.** Pacient si musí vyhradit čas pro pravidelné docházení na aplikaci, což může být problémem zejména v iniciační fázi podávání (kdy prvních 16 aplikací se dává v postupně „bezpečně“ se zvyšující koncentraci cca 1x týdně, resp. v intervalu 3-20 dnů. Přitom je třeba respektovat dobu vymezenou lékařem pro vakcinace a pacient si musí vyčlenit dostatek času pro sledování po aplikaci (nelze odejít hned po aplikaci, požaduje se setrvat minimálně 30 minut po aplikaci, aby byl zajištěn event. lékařský zásah při rozvoji těžšího nežádoucího účinku).

x Na druhou stranu naše ZZ UPIRA Vám vychází maximálně vstříc tím, že nevyhrazuje pro vakcinaci pouze několik vybraných hodin týdně, ale umožňuje Vám přijít kdykoli v průběhu širokého časového rozmezí v rámci týdne (viz níže). Při výluce (dovolená, nemoc) je obvykle zajištěn zástup přes kolegy v rámci polikliniky.

* Doba určená pro VAKCINACE (příchod):

Pondělí		12:00 - 17:30
Úterý	7:30 – 11:00	12:30 – 15:30
Středa	7:30 – 11:00	12:30 – 15:30
Čtvrtek	7:30 – 11:00	12:30 – 15:30
Pátek	7:00 – 11:30	

.. je také třeba říci, že po navýšení na maximální tzv. udržovací dávku je vakcína aplikována do dalších měsíců a let už pouze v intervalu 4-6 týdnů pro vakcínu Phostal a 4-8 týdnů pro vakcínu Alutard, což je pro mnohé pacienty dle našich zkušeností nakonec komfortnější než trvalá denní aplikace podjazykových forem.

- **relativně vyšší cena pro pacienta (doplatek)** – vakcína Alutard aktuálně první iniciační balení cca 1.200,- a další udržovací balení (cca 1x ročně) cca 800,-Kč.

SLIT (podjazyková) kapková terapie

- výrobce francouzsko(-americký) Stallergenes-Greer: Staloral, resp. Staloral 300

Výhody:

- **Nízké riziko výskytu systémových nežádoucích účinků, mizivé riziko šokové reakce.** Tato charakteristika umožňuje domácí podávání SLIT bez přímého dohledu lékaře. Písemný informovaný souhlas se nepovažuje pro tento typ SLIT za nutný – nicméně naše ZZ tento pro zvýšení informovanosti pacientů připravilo.
- **Jde o šetrný, „nekrvavý - neinjekční“ způsob aplikace.** Proto se jeví jako první volba pro menší děti a některé „citlivé“ dospělé osoby, například pro pacienty s tendencí k vegetativní dystonii (kolapsům po injekci).
- **Nízká časová zátěž pro pacienta i pro aplikujícího lékaře.** SLIT je aplikována doma a nejsou obvykle nutné zvláštní návštěvy u lékaře (návštěvy vyplývající pouze z okolností souvisejících s podáváním SLIT).

x Na druhou stranu situace po navýšení injekční vakcíny na maximální tzv. udržovací dávku, kdy je vakcína aplikována do dalších měsíců a let už pouze cca 1x za měsíc až dva, je mnohými pacienty považována za mnohem komfortnější než trvalá denní aplikace podjazykových kapek.

- **T.č. nejnižší cena pro pacienta (doplatek)** – běžná složení až bez doplatku.

Nevýhody:

- **U významného počtu pacientů výskyt lokálních nežádoucích účinků v místě aplikace – ústa až hrdlo** (tzv. orální alergický syndrom, OAS).

x Na druhou stranu, vyskytnou-li se tyto nežádoucí lokální účinky, obvykle dochází v čase k jejich ústupu až vymizení, a tak obvykle není nutno pro tyto nežádoucí účinky SLIT ukončit.

- **SLIT vyžaduje disciplinovaného pacienta z hlediska adherence k této léčbě** (nebo dohled nad pravidelností podávání, například rodiče ve vztahu k dětem a dospívajícím). **Žádoucí efekt AIT je možno dosáhnout pouze při pravidelné nepřerušované aplikaci** (stávající základní schéma denní podávání u celoročních alergenů a 6 měsíční předsezonně-sezonní u pylových alergenů)
- Při pobytu mimo domov, například na dovolené, může nastat problém se skladováním vakcíny. **Kapkovou AIT vakcínu je třeba uchovávat v chladu (chladnici)**. Lepší než riskovat degradaci AIT vakcíny teplem, je krátkodobé přerušování její aplikace.
- vyšší cena obecně (náklady ordinace, náklady zdravotního systému). Zatím Vás však nijak ve volném výběru s ohledem na tento faktor neomezujeme.

SLIT (podjazyková) tabletová terapie

a) pro pyly travin, břízy, ambrózie a roztoče

- výrobce francouzsko(-americký) Stallergenes-Greer: Oralair (5 travin), Actair (roztoči)

- výrobce dánský Alk-Abelló: Grazax (1 travina), Itulazax (bříza), Ragvizax (ambrozie), Acarizax (roztoči)

Zachovává výhody klasické kapkové SLIT (viz výše) a navíc přináší **další benefity**:

- **Vytváří teoreticky lepší podmínky pro udržení adherence pacienta k léčbě (pravidelnosti léčby) než kapková SLIT** vzhledem k snadnější manipulaci s vakcínou
- Také zde je třeba ponechat tabletu po rozpuštění minimálně dvě minuty pod jazykem (na sliznici). Některým pacientům se ovšem tableta a její rozpuštěné reziduum drží pod jazykem lépe a snáší ho lépe než objemnější udržovací dávku kapek.
- **Jde o stabilní lékovou formu**. Nejsou problémy se skladováním (vyžadována je jen ochrana před mrazem). V praxi jde tedy o vhodnou lékovou formu i pro pacienty pobývajících často nebo dlouhodobě mimo domov vč. pobytů v přírodě nebo v tropických zemích.
- Vzhledem k ceně celkové léčby nízká cena pro pacienta (doplatek), do cca 1000,-Kč za jednu sezonní kúru. Toto však v současnosti neplatí pro reference roztočové, pyl ambrozie a od 1.12.2022 pyl břízy, protože v rámci přehodnocování úhrad MZ zrušilo těmto složením úhradu (doufáme jen dočasně).

Nevýhody:

- nejvyšší cena obecně (náklady ordinace, náklady zdravotního systému). Zatím Vás však nijak ve volném výběru s ohledem na tento faktor neomezujeme.